

58 אדם אינם נשמעים יחד. מתרצת הגמרא: **הא** – דין השופר  
59 והחצוצרות **לא דמיא** – אינו דומה לתרגום, **אלא** דומה למה  
60 ששנינו ב**סיפא** של הברייתא שם, באמירת ההלל ו**בקריאת**  
61 **המנילה**, **אפילו** אם עשרה קורין יחד יוצא השומע ידי חובתו, ואף  
62 שאין כל העשרה יכולים לצמצם את קריאתם בשוה לגמרי, אלא  
63 אחד מקדים ואחד מאחר, **אלמא**, **בין דחביב** – שאמירת ההלל  
64 וקריאת המנילה חביבים על השומע, שאינם נוהגים בכל יום  
65 ויחדשים הם בעיניהם, **יחיד דעתיה** – נותן דעתו לשמוע אף כשהם  
66 שני קולות, ו**הכא נמי** לגבי שופר, **בין דחביב**, **יחיד דעתיה ושמע**,  
67 אף שהוא מעורב עם קול החצוצרות.

68 שואלת הגמרא: **אלא** – לפי זה, שאפשר לשמוע את השופר אף  
69 בזמן שנשמעות החצוצרות, למה **מאריך בשופר**, כמבואר במשנה.  
70 משיבה הגמרא: בכדי לידע – להודיע ש**מצינו היום בשופר**.

71 \*  
72 שנינו במשנה: ו**בתעניות** תוקעים **בשל זכרים בפופין**, ו**פיו מצופה**  
73 **בספה**. שואלת הגמרא: **מאי שנא התיב** – בשופר של ראש השנה,  
74 **דפיו מצופה והב**, ו**מאי שנא הכא** – בשל תעניות דפיו מצופה **בספה**.  
75 מתרצת הגמרא שני תירוצים: **איבעית אימא**, שמעיקר הדין ראוי  
76 לצפות בזהב, כמו בראש השנה, אלא שבתעניות מצפים בשל  
77 כסף, כיון ש**כל בינופיא** – איסוף הציבור, **דכסף הוא**, ד**חתיב** (במדבר  
78 י א) **עשה לך שתי חצוצרות כסף וגו'** והיו להן למקרא העדה.  
79 ו**איבעית אימא**, שיש לצפות בכסף ולא בזהב, לפי שתורתה חסה  
80 על **מונחין של ישראל**. מקשה הגמרא: אם כן, התיב נמי – גם בראש  
81 השנה נעביר **דכסף**. מתרצת הגמרא: **אפילו הכי**, כבוד יום טוב  
82 עדיף, ולכן ציפהו בזהב.

83 \*  
84 מביאה הגמרא מעשה בענין זה: **רב פפא בר שמואל סבר למיעבר**  
85 **עובדא במתניתין** – חשב לנהוג כמבואר במשנתנו, ולתקוע בראש  
86 השנה גם בחצוצרות. **אמר ליה רבא**, **לא אמרו שעושים כן אלמא**  
87 **בבית המקדש**. תניא נמי הכי, **במה דברים אמורים** שתוקעים גם  
88 בחצוצרות, **במקדש**, **אבל בגבולין** – בשאר ארץ ישראל, מקום שיש  
89 **חצוצרות**, והיינו בתעניות, אין תוקעים בשופר, ומקום שיש שופר,  
90 והיינו בראש השנה ויובל, אין תוקעים בחצוצרות. וכן אירע  
91 שהנהיג רבי הלפא **בציפורי**, והנהיג רבי חנניא בן תרדיון **בסיכני**,  
92 לתקוע גם בחצוצרות, ו**כשכא דבר זה אצל חכמים**, **אמרו**, **לא היו**  
93 **נוהגין כן אלמא כשערי מורה ובהר הכית** – בשער המזרח שבהר  
94 הבית בלבד.

95 מבארת הגמרא מדוע רק במקדש תוקעים בחצוצרות: **אמר רבא**,  
96 **ואיתקא** – ויש אומרים שאמר כן רבי יהושע בן לוי, **מאי קראת** –  
97 היכן נתפרש דבר זה בפסוק, ד**חתיב** (תהלים צח ו) **בחצוצרות וקול**  
98 **שופר תריעו לפני המלך ה'**, ולמדו מכך שרק לפני המלך ה' בבית  
99 המקדש, הוא דקעין חצוצרות וקול שופר, **אבל בעלמא לא**.

100 \*  
101 שנינו במשנה: שוה היובל לראש השנה לתקיעה ולברכות בו,  
102 הגמרא מבררת האם אין שום חילוק בין הברכות שבראש השנה  
103 לבין הברכות שביובל: **אמר רבי שמואל בר יצחק**, **במאן מצלינן**  
104 **האידינא** – כדעת מי אנו נוהגים, כשאנו אומרים בתפילת מוסף של  
105 ראש השנה (ב'זכרונות') **וה היום תחלת מעשיך וזכרון ליום ראשון**,  
106 כלומר, שיום זה הוא זכרון ליום הראשון של בריאת העולם,  
107 **במאן ברבי אליעזר**, **דאמר**, **בתשרי נברא העולם**. ועל דבר זה מתיב  
108 **רב עינא** ממנה ששנינו במשנתנו **"שוה יום הכפורים של יובל לראש**  
109 **השנה לתקיעה ולברכות"**, והא איבא אמירת יום היום תחלת מעשיך  
110 **וזכרון ליום ראשון**, דלסברת רבי שמואל בר יצחק רק בראש השנה  
111 **איתא** – אומרים כן, כיון שהוא זמן תחילת הבריאה, ואילו ביובל  
112 **ליתא** – אין לומר כן, שהרי יום הכפורים הוא בעשירי בתשרי,  
113 ואינו זכרון ליום בריאת העולם, וכיון שבמשנה מבואר שיובל  
114 שוה לראש השנה, ובדואי אומרים בו **"זה היום תחילת מעשיך"**,

1 שנינו במשנה: שופר של ראש השנה וכו' ו**פיו מצופה והב**. מקשה  
2 הגמרא: ו**התניא**, שופר שציפהו והב, אם ציפה במקום הנחת פיו  
3 של התוקע, **פסול**, משום שהתקיעה היא בזהב, ולא בשופר. ואם  
4 ציפהו שלא במקום הנחת פיו, **כשר**. ואם כן כיצד היה פיו של  
5 השופר בבית המקדש מצופה בזהב. מתרצת הגמרא: **אמר אביי**, **כי**  
6 **תנן נמי מתניתין** שהיה פיו מצופה זהב, **שלא במקום הנחת פה תנן**,  
7 ואף אותו מקום מכונה 'פיו'.  
8 \*

9 שנינו במשנה: ו**שתי חצוצרות מן הצדדים**, שופר מאריך וחצוצרות  
10 מקצרות. מקשה הגמרא: כיצד תקעו בשופר ובחצוצרות יחד,  
11 ו**תרי קלי מי משתמע** – וכי אפשר לשמוע יחד שני קולות, ו**התניא**  
12 בברייתא לגבי עשרת הדברות, שנכתבו פעמיים בתורה, בספר  
13 שמות (כ ח) כתוב **"כזו את יום השבת"**, ובספר דברים (ה יב) נאמר  
14 **"שמור את יום השבת"**, ששניהם בדיבור אחד נאמרו על ידי ה', מה  
15 שאין ה' יכול להדר, ואין האוזן יכולה לשמוע שני דיבורים בבת  
16 אחת, ומבואר שלולי הנס אין האוזן יכולה לשמוע שני קולות יחד.  
17 מתרצת הגמרא: לכה **מאריך בשופר** לאחר שפסקו החצוצרות, כדי  
18 שישמע קול השופר לבדו.

19 מקשה הגמרא: ל**מימרא** – האם נאמר לפי תירוץ זה, דכי שמע  
20 האדם רק את סוף התקיעה, בלא תחילת תקיעה, יצא, שהרי כאן  
21 שמע רק את סוף התקיעה, שהאריך בה לאחר החצוצרות, וממילא  
22 הוא הדין שאם שמע רק תחילת תקיעה בלא סוף תקיעה גם יצא,  
23 שאין סברא לחלק ביניהם. הגמרא מנסה להביא ראיה שאין הדבר  
24 כן: **תא שמע**, שנינו במשנה (א), תקיעות ראש השנה נעשות  
25 בשלש סדרים, במלכויות בזכרונות ובשופרות, ובכל סדר  
26 תוקעים תקיעה תרועה ותקיעה, אם תקע **בראשונה** – בסדר  
27 מלכויות, תקיעה ראשונה, ואחריה תרועה, ומשך בתקיעה השנייה  
28 באורך של שתיים – שתי תקיעות, ורצה שתקיעה זו תשמש גם  
29 כאחרונה של מלכויות וגם כראשונה של זכרונות, אין בידו **אלא**  
30 תקיעה אחת, שהיא תקיעה אחרונה של מלכויות, ולא יצא ידי  
31 תקיעה ראשונה של זכרונות. ואם נאמר שדי בשמיעת חלק  
32 מהתקיעה, **אמאי** אין בידו אלא אחת, תיסקל ליה **בתרתי** – תעלה  
33 לו תקיעה זו כשתיים, שתחילת התקיעה תהיה אחרונה של  
34 מלכויות, וסיומה ראשונה של זכרונות. מתרצת הגמרא: **פסוקי**  
35 **תקיעתא מיהדי לא פסקין** – אין מחלוקים תקיעה אחת לשתיים,  
36 כיון שסוף סוף זו תקיעה אחת, אבל כדי לצאת ידי חובת תקיעה  
37 אחת די בשמיעת חלק מהתקיעה.

38 מביאה הגמרא ראיה ממקום אחר: **תא שמע** מהמשנה להלן (ע"ב),  
39 **התוקע לתוף תבור החפור בקרקע, או לתוף הדות** – בור הבנוי מעל  
40 הקרקע, **או לתוף הפיסס** – חבית גדולה, אם העומד מחוץ לבור,  
41 קול שופר לבדו שמע, יצא ידי חובתו, ואם יחד עם קול השופר גם  
42 קול הכרה ויחד העולה מן הבור) שמע, לא יצא. ואם נאמר שדי  
43 בשמיעת מקצת התקיעה, **אמאי לא יצא**, ל**פיוק** – יצא בשמיעת  
44 תחילת התקיעה, **מפני דליערבב קלא** – קודם שהתערב קול ההד  
45 בקול השופר, ומוכח שלא די בשמיעת מקצת התקיעה.

46 הגמרא מתרצת את המשנה באופן אחר: **אלא** באמת צריך לשמוע  
47 את כל התקיעה, ואף שבתחילת התקיעה נשמע גם קול  
48 החצוצרות, ומה שהקשינו מהברייתא לגבי 'זכור ושמור' שאי  
49 אפשר לשמוע שתי קולות כאחד, יש לחלק, ד**תרתין קלי מהד נכרא**  
50 **לא משתמע** – שני קולות יחד מאדם אחד, אינם נשמעים, אך שני  
51 קולות מתרי נכרי – משני בני אדם, שאחד תוקע בשופר והשני  
52 בחצוצרה, **משתמע** – יכול האדם לכוין את לבו לשמוע רק קול  
53 אחד, ואם כיון לשמוע את השופר, יצא. מקשה הגמרא: ומתרי  
54 **נכרי מי משתמע**, והא תניא, בקריאת התורה בציבור, אחד קורא  
55 ואחד מתרגם – קורא את תרגום הפסוק לארמית, שיבינו העם,  
56 ובכך שלא (יהו שנים קורין) **והא אחד קורא ושנים מתרגמין**,  
57 מפני ששני קולות אינם נשמעים. ומוכח שאף שני קולות משני בני

## המשך ביאור למסכת ראש השנה ליום רביעי עמ' א

1 אם כן אין אמירה זו מחמת שבתשרי נברא העולם, אלא אף לרבי  
2 יהושע שבניסן נברא העולם אומרים כן, והכוונה בתפילה זו היא  
3 שראש השנה הוא תחילת הדין על כל המעשים שהעולם נידון  
4 עליהם אם להתקיים או לא, ודבר זה שייך גם ביום הכפורים של  
5 יובל.

6 מתרצת הגמרא: באמת אמירת 'זה היום תחלת מעשיך' היא על  
7 בריאת העולם, ואכן אין אומרים כן ביובל, וכי קתני במשנה  
8 שיובל שזה לראש השנה בברכות, היינו אשארא – על שאר  
9 הברכות. הגמרא מביאה לשון אחרת במימרא זו: רב שישא פריה  
10 דרב אידי מתני הכי – שונה כך, אמר רבי שמואל בר יצחק, הא דתנן  
11 במשנתינו שזה היובל לראש השנה לתקיעה ולברכות, פמאן, דלא  
12 פריי אליעזר, דאי כרבי אליעזר, פיון דאמר בתשרי נברא העולם,

13 הא איכא אמירת 'זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון', דבראש  
14 השנה איתא, וכיובל ליתא, שהרי אינו זכרון לבריאת העולם. דוחה  
15 הגמרא: משנתינו סוברת אף כרבי אליעזר, שאין אומרים 'זה היום'  
16 ביובל, וכי קתני שיובל שזה בברכותיו לראש השנה, אשארא – על  
17 שאר הברכות.

### משנה

18 המשנה מבארת איזה שופרות כשרים לתקיעה: שופר שנסדק  
19 לאורכו, ונשבר לשני חלקים, ודבקו בדבק, פסול, וכן אם דיבק  
20 שברי כמה שופרות ועשאו לשופר אחד, פסול, משום ששופר  
21 אחד אמרה התורה ולא שנים ושלשה שופרות (לעיל כו.).  
22

# ראש השנה דף כז עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום רביעי) קפז

1 נִיבָּם – נעשה נקב בשופר וסִתְמוּ, אִם מַעֲבֵב אֶת הַתְּקִיעָה – אִם  
2 מחמת הסתימה נשתנה הקול מכפי שהיה, פִּסּוּל, משום שאין זה  
3 קול השופר לבדו אלא גם קול הסתימה, וְאִם לֹא – שלא השתנה  
4 הקול, בְּשֵׁר.  
5 הַתּוֹקֵעַ לְתוֹךְ הַבּוֹר, או לְתוֹךְ הַדֹּת – בור העשוי בבנין מעל  
6 הקרקע, או לְתוֹךְ הַפִּיטָם – חבית גדולה, אִם קול שוֹפֵר בלבד שָׁמַע,  
7 יֵצֵא, וְאִם יחד עם קול השופר גם קול הַכֶּרֶה וְקול ההד של השופר  
8 שָׁמַע, לֹא יֵצֵא.  
9 וְכֵן מִי שֶׁהָיָה עוֹבֵר אַחֲרֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת, או שֶׁהָיָה בֵּיתוֹ סְמוּךְ לְבֵית  
10 הַכְּנֶסֶת, וְשָׁמַע קול שוֹפֵר או קול קריאת הַמִּנִּיחָה, אִם בָּוִן את לבו  
11 לַצֵּאת יְדֵי חוּבָה בשמיעה זו, יֵצֵא. וְאִם לֹא – אם לא נתכוין  
12 השומע לַצֵּאת יְדֵי חוּבָה, לֹא יֵצֵא. מסיימת המשנה: אִךְ עַל פִּי שֶׁהָיָה  
13 שָׁמַע, וְהָיָה שָׁמַע, מכל מקום וְהָיָה לָבוֹ יֵצֵא, וְהָיָה לָבוֹ לָבוֹ, ולא  
14 יֵצֵא.  
15

\*

## גמרא

16 הגמרא מביאה דינים בהלכות השופר וצורתו: תָּנוּ רַבֵּנּוּ, הִיָּה  
17 השופר אֲרוּךְ, וְקָצֵר, בְּשֵׁר. גִּרְדוּ – קילף את השופר וְהַעֲמִידוּ עַל  
18 גִּלְדוֹ – ונשאר גלד דק בלבד, בְּשֵׁר, שאין שיעור לעוביו. צִיפָּהוּ וְהָב  
19 או כל ציפיו אחר, אִם בְּמָקוֹם הַנָּחַת פֶּה – בעובי השופר לצד פיו,  
20 היכן שפיו מונח בשעת התקיעה, פִּסּוּל, משום שהתקיעה היא  
21 בזהב, ולא בשופר. ואם ציפּהוּ זהב שֶׁלֹא בְּמָקוֹם הַנָּחַת פֶּה, בְּשֵׁר.  
22 צִיפָּהוּ וְהָב מִבְּפָנִים, פִּסּוּל, משום שתוקע בזהב ולא בשופר. צִיפָּהוּ  
23 מִבְּחוּץ, אִם מחמת הציפוי נִשְׁתַּנָּה קוֹלוֹ מִבְּמִית שֶׁהָיָה, פִּסּוּל, דכיון  
24 שהשתנה קולו נמצא ששומע עתה קול זהב ולא קול שופר, וְאִם  
25 לֹא – אם לא נשתנה הקול מחמת הציפוי, בְּשֵׁר. נִיבָּם השופר,  
26 וסִתְמוּ, אִם מַעֲבֵב אֶת הַתְּקִיעָה פִּסּוּל, וְאִם לֹא, בְּשֵׁר.  
27 ממשכיה הברייתא: נִתְּן שוֹפֵר בְּתוֹךְ שוֹפֵר, ותקע, אִם פיו של  
28 הפנימי בולט מהחיצון, ותקע לתוכו, וממילא רק את קול הפנימי  
29 שָׁמַע, יֵצֵא. וְאִם פִּי הַפְּנִימִי שקוע בתוך החיצון, ותקע בפי החיצון  
30 ואת קול החיצון שָׁמַע, לֹא יֵצֵא, כיון שהמחיצות של הפנימי  
31 מפסיקות את קול התקיעה של החיצון.  
32 ברייתא נוספת בהלכות אלו: תָּנוּ רַבֵּנּוּ, גִּרְדוּ וְכִלְפוּ, בֵּין מִבְּפָנִים  
33 בֵּין מִבְּחוּץ, בְּשֵׁר. וכן אם גִּרְדוּ וְהַעֲמִידוּ עַל גִּלְדוֹ – על גלד דק, בְּשֵׁר.  
34 הֵנִיחַ שוֹפֵר בְּתוֹךְ שוֹפֵר, אִם קול פְּנִימִי שָׁמַע, יֵצֵא, וְאִם גַּם קול חיצון  
35 שָׁמַע, לֹא יֵצֵא, וכפי שהתבאר. הַפֶּה – את השופר וְתִקַּע בוֹ, לֹא  
36 יֵצֵא. מבארת הגמרא את הדין האחרון: אֲמַר רַב פִּיפְא, לֹא תִּקַּם  
37 שהפסול הוא רק באופן הַתְּקִיעָה בְּתוֹנָא – שהפכו לגמרי כמו  
38 שהופכים בגד, שהחלק הפנימי כלפי חוץ והחלק החיצוני כלפי  
39 פנים, אֲלֵא גַם אִם הפכו באופן שֶׁהָרִיב אֶת החלק הַקָּצֵר וְהַצָּר  
40 שבשופר, שהוא מקום הנחת הפה, וְקָצֵר – (הצצר) אֶת החלק הַרְחֵב  
41 שבשופר, שממנו יוצא הקול, פִּסּוּל, מֵאִי מַעֲמָא, בְּדֶרֶךְ מִתְּנָה,  
42 דְאֲמַר רַב מִתְּנָה, נאמר בפסוק (ויקרא כה ט) וְהַעֲבַרְתָּ שוֹפֵר תְּרוּעָה/  
43 וּמַלְשׁוֹן וְהַעֲבַרְתָּ דְרִשׁוֹ חֲכָמִים שוֹדְרֵי הַעֲבָרָתוֹ בְּעֵינָן – יש לתקוע  
44 בשופר בדרך שהאיל מעבירו בראשו כשהוא חי, ולא שיהפכו  
45 וישנה את צורתו.  
46

\*

47 שנינו במשנה: דִּיבֵּק שִׁבְרֵי שוֹפְרוֹת וְעִשָּׂאם שופר אחד, פִּסּוּל.  
48 הגמרא מביאה ברייתא בענין זה: תָּנוּ רַבֵּנּוּ, הוֹסִיף עָלָיו אֶפִּילוּ כָּל  
49 שֶׁהוּא, בֵּין בְּמִינוֹ – שהתוספת היא ממין השופר, וּבֵין שֶׁלֹא בְּמִינוֹ,  
50 פִּסּוּל, משום ששופר אחד אמרה תורה, ולא שנים ושלשה  
51 שופרות. נִיבָּם השופר וסִתְמוּ, בֵּין אִם סתמו בְּמִינוֹ וּבֵין אִם סתמו  
52 שֶׁלֹא בְּמִינוֹ, ואף אם אין הסתימה מעכבת את התקיעה, פִּסּוּל. רַבִּי  
53

54 נִתְּן אֲמַר, אִם סתמו בְּמִינוֹ, ובאופן שלא מעכב את התקיעה, בְּשֵׁר,  
55 ואם סתמו שֶׁלֹא בְּמִינוֹ, פִּסּוּל.  
56 מבארת הגמרא: מַה שאמר רבי נתן שאם סתמו בְּמִינוֹ בְּשֵׁר, אֲמַר  
57 רַבִּי יוֹחָנָן, וְהוּא שְׁלֹאֲחֵר שִׁנִּיבֵק השופר עדיין נִשְׁתַּיֵּיר רֹבּוֹ קִיּוּם,  
58 אִךְ אִם נִיבָּם רֹבּוֹ השופר, אִף סתמו בְּמִינוֹ, פִּסּוּל. מדייקת הגמרא:  
59 מְכַלְל – משמע, דָּאִם סתמו שֶׁלֹא בְּמִינוֹ, אִף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁתַּיֵּיר רֹבּוֹ  
60 לאחר שניבֵּק, וסתם רק את מיעוטו, פִּסּוּל. לשון אחרת בדברי רבי  
61 יוחנן: אִיבָא דְמִתְּנִי לֵה אֲסִיפָא – יש ששנו את דברי רבי יוחנן על  
62 סיום דברי רבי נתן, שאם סתמו שֶׁלֹא בְּמִינוֹ פִּסּוּל, ועל זה אֲמַר רַבִּי  
63 יוֹחָנָן, וְהוּא שֶׁנִּפְתַּח רֹבּוֹ, אֲבָל אִם לֹא נפחת רובו, אִף אִם סתמו  
64 שֶׁלֹא בְּמִינוֹ, בְּשֵׁר. מדייקת הגמרא: מְכַלְל, דָּאִם סתמו בְּמִינוֹ, אִף  
65 עַל פִּי שֶׁנִּפְתַּח רֹבּוֹ על ידי הנקב, בְּשֵׁר.  
66 מביאה הגמרא את המשך הברייתא: צִיפָּהוּ וְהָב מִבְּפָנִים, פִּסּוּל.  
67 צִיפָּהוּ מִבְּחוּץ, אִם נִשְׁתַּנָּה קוֹלוֹ מִבְּמִית שֶׁהָיָה, פִּסּוּל. וְאִם לֹא,  
68 בְּשֵׁר. נִסְדֵּק השופר לְכָל אֲדָרְבוּ, פִּסּוּל. ואם נסדק לְכָל רוֹחָבוֹ – לְכָל  
69 היקף השופר, אִם נִשְׁתַּיֵּיר בוֹ מִמָּקוֹם פִּי וְעַד הַסֵּדֶק כְּשִׁיעוֹר תְּקִיעָה  
70 – אורך הנצרך לכשרות השופר, בְּשֵׁר, שמוחשיבים כאילו כל  
71 החלק שאחרי הסדק ניטל מהשופר, והרי הוא כְּאֲרוֹךְ וְקִיצָרוֹ  
72 שכשר, וְאִם לֹא, פִּסּוּל. מבארת הברייתא: וְכִמָּה הוא שִׁיעוֹר  
73 תְּקִיעָה, פִּירֵשׁ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, בְּדִי שִׁיאֲחֻנּוֹ הָאֲדָם בִּידוֹ,  
74 וְרִמָּה השופר לְכָאן וְלְכָאן – משני צידי ידו, והוא שיעור טפח (נה  
75 כו.) דִּין נוסף: הִיָּה קוֹלוֹ של השופר מצד עצמו דֵּק, או עָבָה, או צָרוֹר  
76 – יבש, בְּשֵׁר, שֶׁכָּל תְּקוּלוֹת כְּשִׁיורִין [בְּשוֹפֵר].  
77

78 השופר כשהוא מחובר לבהמה הרי הוא סתום כולו בעצם  
79 היוצאת מראש הבהמה וממלאה את כל חלל השופר, וקריה  
80 זְכוּרוֹת, ודרך הכנת השופר היא על ידי הוצאתה. הגמרא דנה אם  
81 עשה את השופר באופן אחר אם הוא בְּשֵׁר: שֶׁלַּחוּ לֵיהּ לְאַבְנָה  
82 דְּשִׁמְוֹאֵל, קָדְחוּ – קדח חור בשופר, וְתִקַּע בוֹ, יֵצֵא. שואלת הגמרא:  
83 פְּשִׁטָּא שכשר, שהרי בולחו נְמִי מִקָּדְחַ קָדְחוּ לָהּ – בכל השופרות  
84 קודחים כדי לתקנם לתקיעה. מתרצת הגמרא: אֲמַר רַב אִשִּׁי,  
85 מדובר שֶׁקָּדְחוּ בְּזָכוּרָתוֹ אִךְ לֹא הוציאה לגמרי, מֵהוּ דְּתִקַּם שָׁגם  
86 מִן בְּמִינוֹ חוּצִין, וכיון שהזכרות אינה חלק מהשופר הרי היא  
87 חוצצת בין אויר התקיעה לבין השופר, קָא מַשְׁמַע לָן שְׁמִין בְּמִינוֹ  
88 אינו חוצץ, וכיון שהעצם היא ממין השופר, בְּשֵׁר.  
89

\*

90 שנינו במשנה: הַתּוֹקֵעַ לְתוֹךְ הַבּוֹר או לְתוֹךְ הַדֹּת בוֹ, אִם קול שופר  
91 שמע, יֵצֵא. ואם קול הברה שמע, לֹא יֵצֵא. אֲמַר רַב הוּנָא, לֹא שָׁנוּ  
92 חילוק זה אֲלֵא לְאוֹתָן בְּנֵי אָדָם הַעוֹמְדִים עַל שֶׁפֶת הַבּוֹר מִבְּחוּץ,  
93 שלפעמים הם שומעים קול הברה, אֲכָל אוֹתָן הַעוֹמְדִין בְּתוֹךְ הַבּוֹר,  
94 יֵצֵא בכל אופן, שלעולם הם שומעים רק קול שופר, ולא קול  
95 הברה. מסייעת הגמרא מברייתא: תִּנְיָא נְמִי הָכִי, הַתּוֹקֵעַ לְתוֹךְ הַבּוֹר  
96 או לְתוֹךְ הַדֹּת, יֵצֵא. ולבאורה קשה, וְהִתְנַן במשנתנו שאם שמע  
97 קול הברה לֹא יֵצֵא. אֲלֵא לֹא שָׁמַע מִיָּנָה בְּדֶרֶךְ הוּנָא, והברייתא  
98 עוסקת בעומדים בתוך הבור, שיוצאים בכל אופן, ומשנתנו  
99 שחילקה בין האופנים עוסקת בעומדים מחוץ לבור, שָׁמַע מִיָּנָה.  
100 מביאה הגמרא לשון אחרת בדברי רב הונא: אִיבָא דְרַבִּי לָהּ  
101 מִרְיָא – יש ששנו זאת כקושיא. תָּנוּ במשנתנו, הַתּוֹקֵעַ לְתוֹךְ הַבּוֹר  
102 או לְתוֹךְ הַדֹּת, אִם קול הברה שמע לֹא יֵצֵא. וְהִתְנִיָּא בברייתא  
103 שִׁיבָא. אֲמַר רַב הוּנָא, לֹא קָשִׁיָּא, כָּאֵן – משנתנו אמרה את הדין  
104 לְאוֹתָן הַעוֹמְדִין עַל שֶׁפֶת הַבּוֹר, וְכָאֵן – הברייתא אמרה את הדין  
105 לְאוֹתָן הַעוֹמְדִין בְּבוֹר שֶׁבָּל אֹפֶן יֵצֵא.  
106

\*

107 דִּין נוסף בענין תקיעה בבור: אֲמַר רַבָּה,